

Література:

1. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография. Избранные труды : В 2 т. Т. 2. М., 1995. 136 с.
2. Байдужість сучасного суспільства / Етика сьогодні. URL: <http://www.etica.in.ua/bajduzhist-suchasnogo-suspil-stva/>
3. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика: спроба обґрунтування проблемного поля та дослідницької одиниці. Мовознавство. № 1, 2009. С. 29-37.
4. Гончар К., Троцюк А. *Ад'єктивне лексико-семантичне мікрополе «байдужість» у сучасній англійській мові*. Актуальні питання іноземної філології, № 2, 2015. С. 41-46.
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>
6. Hobb R. *Assassin's Apprentice*. HarperCollins Publishers, 2019. 448 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-61>

NEWS HEADLINES IN TRANSLATION: PRIMITIVE OR LITTLE TEXTS?

НОВИНИ ЗАГОЛОВКИ У ПЕРЕКЛАДІ: ТЕКСТИ-ПРИМІТИВИ ЧИ МІНІТЕКСТИ?

Deikun O. P.

*Postgraduate Student at the Department
of English Philology
and Language Philosophy,
Kyiv National Linguistic University
Kyiv, Ukraine*

Дейкун О. П.

*аспірант кафедри англійської
філології і філософії мови,
Київський національний
лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Тексти інтернет-новин завжди починаються із *заголовка*, який править за їхнє резюме [3, с. 1-5], та вважається окремим медійним жанром [4, с. 224], адже функціонує в медійному дискурсі незалежно від текстів. В аспекті структури новинні заголовки розглядають як тексти-примітиви [1, с. 221], мінітексти [2, с. 372], або мультимодальні мінітексти, що складаються з назви тексту й зображення.

Текстами-примітивами вважають структури, котрі реалізують основні характеристики тексту і (майже) не містять звичних засобів зв'язності [1, с. 221-222]. Парадигматична організація текстів-

примітивів містить окреме слово-текст, набори ключових слів, граматично оформлені неоднослівні або ускладнені речення-тексти, розгорнуті тексти різних рівнів складності [1, с. 228]. У заголовках інтернет-новин тексти-примітиви складаються з одного речення в оригіналі та перекладі, пор.: *Could Boris Johnson really make a comeback? – Чи справді Борис Джонсон може повернутися на посаду прем'єра* (BBC 23 Oct 2022).

Заголовки, представлені текстами-примітивами, також можуть містити надпримітиви, які висувають на їхній початок і відокремлюють двокрапкою, пор.: *Corgis: How the Queen fell in love and started a phenomenon* (BBC 03 June 2022) – *Як коргі стали улюбленицями королеви* (BBC 12 Sept 2022). У заголовку англійською мовою, представленим текстом-примітивом, надпримітивом є *Corgis*, що слугує для привернення уваги читачів.

Мінітексти подають багато інформації в стислий спосіб, вдаючись до власних граматичних правил [2, с. 372]. Мінітексти охоплюють не лише заголовки новин, а й будь-які назви, інструкції, висівки тощо [2, с. 373]. У заголовках інтернет-новин мінітексти зазвичай складаються з двох речень і поширені в українському перекладі, пор.: *France President Emmanuel Macron slapped in the face – Макрону дали ляпаса під час офіційного візиту. Двох людей арештували* (08 June 2021). Перекладений заголовок представлено мінітекстом, розширеним другим реченням *Двох людей арештували*, яке інформує читача про подальший розвиток ситуації.

У нашій розвідці заголовки-мінітексти поділяємо на два різновиди: *словесні*, що складаються з двох речень, і *мультимодальні*, подані одним-двома реченнями із супровідним зображенням.

Англійськомовні тексти-примітиви, що сайті Бі-Бі-Сі (<https://www.bbc.com/news>) складаються з одного речення, мають кілька варіантів структури в перекладах на українськомовному сайті (<https://www.bbc.com/ukrainian>): текст-примітив, текст-примітив із надпримітивом і мінітекст. Англійськомовний текст-примітив із надпримітивом в оригіналі тлумачать текстом-примітивом із надпримітивом або мінітекстом, тоді як мінітексти оригіналу завжди відтворюють текстами-примітивами.

Текст-примітив в оригіналі та в перекладі означає вжиток одного речення в заголовку оригіналу і під час його відтворення, пор.: *Alec Baldwin reaches settlement over Halyna Hutchins shooting on Rust set – Алек Болдвін досяг угоди з родиною Галіни Гатчинс, яку випадково застрелив на зйомках* (BBC 05 Oct 2022).

Текст-примітив в оригіналі – текст-примітив із надпримітивом у перекладі передбачає використання одного речення в заголовку оригіналу і одного речення з висунутим відокремленим надпримітивом, вираженим одним словом в тлумаченні, пор.: *From Kabul and beyond, a year of Taliban rule in Afghanistan – Афганістан: якою стала країна за рік правління Талібану* (BBC 15 Aug 2022). У наведеному прикладі український переклад англійського заголовка передано безсполучниковим складносурядними реченням. Перше відокремлене односкладне речення *Афганістан* слугує за надпримітив, позаяк виражене одним словом, а друге повне речення *якою стала країна за рік правління Талібану* розкриває зміст першого.

Текст-примітив в оригіналі – мінітекст у перекладі означає ужиток одного речення в англійськомовному заголовку та двох речень у його перекладі. Заголовок оригіналу, представлений текстом-примітивом, передано в перекладі мінітекстами двох типів: *привертальними і спонукальними*.

Привертальний мінітекст перекладу висуває на початок заголовка безособове речення задля привернення уваги читачів, пор.: *Perseverance Mars rover's first rock sample goes missing – Невдача на Марсі. Марсохід Perseverance з невідомих причин не взяв проби породи* (BBC 09 Aug 2021). Натомість спонукальний мінітекст перекладу уводить друге безособове речення в кінці заголовка, щоб змусити читачів переглянути новину повністю, пор.: *Inside the secret world of trading nudes – Як жінки шаантажують їхніми інтимними фото в інтернеті. Розслідування BBC* (BBC 22 Aug 2022).

Текст-примітив із надпримітивом в оригіналі та в перекладі передбачає використання в обох заголовках одного речення та висунутих на початок відокремлених надпримітивів, пор.: *Bakhmut: The Ukrainian city where Russia is still advancing – Бахмут: єдиний напрям, де росіяни досі наступають* (BBC 15 Oct). У вищевказаних прикладах заголовки оригіналу й перекладу містять по одному реченню, а за надпримітив править назва українського міста *Bakhmut – Бахмут*.

Текст-примітив із надпримітивом в оригіналі – мінітекст у перекладі передбачає ужиток англійського заголовка з надпримітивом, що слугує тематичним класифікатором окремих статей і орієнтує міжнародного читача, пор.: *Ukraine war: Inside Bakhmut, the battered Donbas city holding off Putin's troops* (BBC 26 Sept 2022) – *Місто, що стримує війська Путіна. Як живе понівечений війною Бахмут* (BBC 27 Sept 2022). В оригіналі заголовок представлено текстом-примітивом

із класифікатором *Ukraine war*, котрий позначає всі статті про російсько-українську війну, а в перекладі – мінітекстом із двох речень.

Мінітекст в оригіналі – текст-примітив у перекладі означає, що заголовок оригіналу, утворений двома реченнями, відтворюють одним висловленням, пор.: *Ukraine conflict: Could the fighting spread across Europe? And other questions* – *Чи може війна в Україні охопити всю Європу?* (BBC 01 Mar 2022). У наведеному прикладі англійський мінітекст із двох речень *Ukraine conflict: Could the fighting spread across Europe? And other questions* перекладено одним висловлюванням *Чи може війна в Україні охопити всю Європу?* із вилученням тематичного класифікатора *Ukraine conflict* і другого речення *And other questions*, адже ця інформація відома українській аудиторії.

Отже, в аспекті структури заголовки інтернет-новин розглядаємо і як тексти-примітиви із одного речення, так і мінітексти, що охоплюють два речення. Англійськомовні тексти-примітиви відтворюють за трьома моделями: текст-примітив, текст-примітив із надпримітивом і мінітекст. Англійськомовний текст-примітив із надпримітивом в оригіналі тлумачать за двома моделями: текстом-примітивом із надпримітивом або мінітекстом. Мінітексти оригіналу завжди подають текстами-примітивами в українському перекладі.

Література:

1. Сахарный Л. В. Тексты-примитивы и закономерности их порождения. Человеческий фактор в языке: язык и порождение речи. 1991. С. 221-237.
2. Halliday M. An Introduction to Functional Grammar. Melbourne: Hodder & Stoughton. 1990. 384 с.
3. Potapenko S. Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian. SHS Web of Conferences. 105, 02001. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>.
4. Rasul S. H. Translation of News Headlines: A Case of English Headlines Rendered into Arabic, Kurdish and Persian. International Journal of Humanities and Cultural Studies. 2018. № 5(1). С. 224-244. URL: <https://www.ijhcs.com/index.php/ijhcs/article/view/3250> (дата звернення 31.10.2022).